

JEZDECKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK II.

Redaktor: Major gít. Josef Tacl.

ČÍSLO 3.

Štábní kapitán Josef Totušek:

Použití SPO. (PO.).

(Úvaha.)

Účelem této úvahy je poukázati stručně na různé obtíže a nejasnosti, vyskytující se při použití a činnosti přezvědných oddílů.

Byla psána původně vlastně jen se zřetelem na PO. vyšších jezdeckých jednotek, mnohé, ba téměř všechno se dá však aplikovati na přezvědné oddíly vyšších pěších jednotek — na SPO.

SPO. je útvar poválečný a nemáme s jeho použitím mnoho zkušeností.

*

SPO. (PO.) se skládá z pohyblivých prvků a částic, dopravovaných rychlými dopravními prostředky. Jsou to jezdci, cyklisté, OA. Mimo to může dostati pěchotu na autech, někdy i děla. Je složen z různorodých částic, z nichž každá má své přednosti i nevýhody vzhledem k odpovídajícímu a velmi nesnadnému úkolu, který je v rámci SPO. (PO.) očekává.

Vzhledem k prostředkům zdá se PO. pohyblivější, kdežto SPO. je průbojnější.

Veliteli PO. nebo SPO. musí býti ovšem ponechána vždy značná volnost jednání. Rozkazem dostane obyčejně jen vymezen úkol, směr akce, pásmo vyšší jednotky, v jejíž prospěch pracuje (ne vždy, někdy stačí směr, který vyšší jednotku skutečně zajímá), určité cíle a způsob hlášení. To je kostra rozkazu a ta bývá doplňována instrukcemi podružnějšího rázu.

Velitelem SPO. (PO.) jest zkušený, osvědčený vyšší důstojník jezdecktva. Myslím, že jiný, stejně zdatný důstojník jiné zbraně jej zde může jen stěží nahraditi. Důstojník jezdecktva je zvyklý pracovati vždy na širokých frontách, při nevyjasněné situaci, a oceňuje věcněji celkovou situaci, aniž je odstrašen místním neúspěchem, kterému čelí zvýšenou pohyblivostí. Netrpí nepříjemným pocitem osamocení a dobře se orientuje v terénu. — Práce SPO. (PO.) má speciální charakter jezdecké akce, a proto buď ponechána jezdeckému důstojníkovi, který takovou činnost od svých prvních důstojnických let neustále provádí. Musí mnohdy spoletnouti na instinktivní vycítění situace, spojené s dalším, více méně riskantním řešením.

Je zde zmínka o risiku. — Odporuje to zásadě, že každá sebe menší operace má býti výsledkem kalkulace. — Nelze však tuto zásadu vždy dodržeti. — Vůdčí myšlenkou velitele SPO. (PO.) je získati zprávy. Zde se nevystačí suchou kalkulací, nemá pro ni mnohdy předpokladů, musí si vypomáhati bravurou, instinktem, houževnatostí, jakousi neodbytnou všetečností, musí se stále objevovati tam, kde je nejméně očekáván — zkrátka — musí riskovati.

Nesmíme se jako velitelé PO. (SPO.) báti riskovati, vždyť je to často jediná cesta, vedoucí k splnění úkolu. Je to ovšem dvojsečná zbraň, ale

dávám na uvážení, co je lepší, zda přílišná opatrnost, nečinnost a šetrnost sil na újmu toužebně očekávaných zpráv, nebo riskantní manévry, který objasní situaci? Velitel SPO. (PO.) nesmí nikdy příliš myslet na sebe a na svůj oddíl, nýbrž na svůj úkol, to znamená na svou vyšší jednotku, která mu svěřila nejvýše čestný a odpovědný úkol, připravit předpoklady pro nastávající operaci.

Snaha a vůle splnit tento úkol, musí hraničít někdy až se sebeobětováním a poslední jezdec z opotřebovaného převzvědného oddílu, přinášející zprávy o obrysech a činnosti nepřítele, má větší cenu než nedotčený oddíl, který se vzdal svého úkolu, obává se přílišného rizika. Opačně — by ovšem nebylo správné, aby chybným rizikem a získáním nepříteli důležitých zpráv byl SPO. zničen.

Shrnuji tedy krátce, že volba velitele SPO. (PO.) musí padnout na zkušeného, odhodlaného jezdeckého důstojníka, takticky silného, se značným rozhledem, který má dobrou praxi v používání přidělené pěchoty, cyklistů, OA., a také dělostřelectva.

Nejlépe by bylo, kdyby tito velitelé byli již v míru organizačně ustanoveni; buď jak buď je však nutno, aby si vyšší jezdecké jednotky kádr těchto velitelů pečlivým výběrem a neustálým školením již v míru zajistily.

Zajímavá je otázka, jak SPO. (PO.) pracuje? — Bojuje nebo se boj vyhýbá? Naše prozatímní instrukce řeší tuto otázku poměrně jasně. Naznačují, že se PO. (SPO.) bojí zásadně vyhýbá, nemůže-li si však zprávy opatřit jinak, nesmí váhati, opatřit si je bojem.

Tedy univerzální recept, na pohled jasný, ale přece tak nesnadný. Zásadně tedy nebojovat, k získání zpráv zbývá pouhý průzkum. — Jak vypadá mechanismus této činnosti? Velitel SPO. (PO.) vyšle s určitým časovým náskokem vějíř průzkumných hlídek se zřetelem na důležité směry, terénní body a objekty. Dá jim přesné úkoly, směry, přískoky a konečný cíl. Uspořádá způsob hlášení a event. i vystřídání. Sám pak s valným vojem SPO. se pohybuje posuny za hlídkami, dbá vlastního zajištění, zachycuje hlídky, octnou-li se v nesnázích a shrnuje jejich hlášení.

Vlastní průzkumnou činnost konají poddůstojníci, výjimečně mladí důstojníci — velitelé hlídek. Dospěje-li velitel SPO. k názoru, že jeho hlídky dodaly dosti zpráv a že je situace jasná, a nemá-li jiné, zvláštní úlohy, učiní souhrn, pošle hlášení a považuje svůj úkol za skončený.

Je tomu tak ve skutečnosti? Myslím, že nikoliv. Tento ideální případ, kdy budou velitelé hlídek spolehlivě, zavčas a přesně hlásit, kdy zůstane postup valného voje utajen, kdy žádná hlídka neselže a kdy se podaří učinit si bez boje obraz o nepříteli, bude podle mého přesvědčení naprostou výjimkou, s kterou nelze v praxi počítati.

Skutečnost bude spíše opačná. Postup a pronikání hlídek bude různá, výsledek jejich činnosti bude závislý na zkušenosti a odhodlanosti velitele, i na štěstí a náhodě. Hlídka obcházející překážky a event. odpory se desorientují, nedodrží směr, některé budou rozprášeny nebo dokonce zničeny, v průzkumu vzniknou mezery. Hlášení budou kusá, nejasná, nepřijatá nebo žádná, nepřítel, který vyvíjí pravděpodobně obdobnou činnost, vlastní práci téměř znemožní, tedy, příchodem do prostoru působnosti nepřítele rozdrobí se činnost SPO. (PO.) na mnoho drobných manévru a utkání, nezbytně prozrazený SPO. (PO.) bude mít neustále v patách nepřítele, zkrátka, zde se musí uplatnit kvality velitele, který nesmí

váhati podniknouti vše možné, aby se jeho přezvědná činnost nezvrhla v zápas o sebezáchranu.

Musí tedy, jak to instrukce správně žádají, voliti své postupné cíle tak, aby mu umožňovaly úspěšnou event. obranu, daleký výhled a výstřel, dovolovaly mu nepozorovaně zmizeti a dávaly mu rovněž přijatelné východisko k dalšímu postupu. Musí býti velmi dobře zajištěn a musí býti vždy a v každém okamžiku připraven k boji. Že bude bojovati, je téměř jisté. Neocenitelná bude v každém případě spolupráce SPO. (PO.) s letcem. Jak nesmírně bude usnadněna činnost velitele SPO. (PO.), shodí-li mu letec zprávu, že směr „A“ je volný a na směr „B“ je silný nepřítel. Jak velmi to přispěje k pocitu bezpečnosti a k soustředění činnosti v důležitém směru. Není-li již nařízena a domluvena přímá spolupráce s letcem, je při nejmenším záhodno, aby letec dal automaticky svá hlášení v průpise veliteli SPO. (PO.) na vědomí.

Možno tedy říci, že zásada vyhýbat se boji je správná, ale nutno zdůrazniti, že tuto zásadu nebude lze téměř nikdy dodržeti. Snad se spíše přiblížím skutečnosti, řeknu-li, že SPO. (PO.) boje sice zbytečně nevyhledává, ale že boj přezvědného oddílu přes to bude pravidlem. I v onom ideálním případě, kdy budou hlídky dobře pracovati, kdy postup PO. (SPO.) zůstane utajen, nemůže se svědomitý velitel spokojiti hlášeními hlídek, nýbrž musí si je, jsou-li ovšem závažná, osobně přezkoušeti a prověřiti. — Jak? Osobním pozorováním? Neuvidí o mnoho více než dobrý velitel hlídky a pak nemůže býti všude.

Tedy bojem, a to tak, že si učiní na podkladě hlášení hlídek jakousi představu o nepřátelské sestavě, ocení některé místo jako slabinu nepřítel a zde podniká akci.

Nechci v této práci zabíhati do přílišných podrobností, ale poukazuji přece na to, že tato akce bude míti jiný ráz, podle toho, bude-li nepřítel v pohybu nebo v postavení. Je-li v pohybu, stačí možná přepad palbou, nájezd OA., přepadení některé odloučené nepřátelské jednotky, lákání nepřítel do připravené léčky a p. Nedosáhnou vždy mnoho, ale snad si uvolní cestu a zajmu několik nepřátel. Útok nebude tedy v tomto případě vždy na místě.

Něco jiného je, je-li nepřítel v postavení. Tu mi nemůže stačiti, hlásí-li mi hlídky rozmístění jeho čelního (krycího) sledu. Budu se snažit prorazit nepřátelským krycím sledem a zjistiti čáru hlavního odporu. Jak? Jen útokem.

Krycí sled nebývá souvislý, a poněvadž bývá dotován omezenými prostředky, má své slabiny. Jde o to, tuto slabinu nalézt. Zde útočím, a to celou svou vahou. Hledím prorazit, a když si zajistím ústupové možnosti cyklisty, event. dělostřelectvem, jdu s jezdeckem a OA. prolomenou brankou blíže na nepřítel. Zde dochází k dočasnému dělení SPO. I to bude někdy nutné, pronikání jezdeckem a OA. (terénními vozy) a zajišťování akce zbytkem SPO. Vybočovalo by z rámce této úvahy, kdybych se chtěl zabývati tímto manévrem podrobně. Zdůrazňuji jen, že i toto dělení je přípustné, směřuje-li k splnění téhož úkolu.

Stane se, že se můj náraz na nepřátelský krycí sled setká s nezdařením. Pak to musím závčas vycítiti a jíti zpět, nenechám se upoutati. Mé riziko bylo chybné, jsem nucen svůj pokus opakovat jinde.

Jak delikátní to úkol, ocení nepřátelskou situaci podle individuálních a ne zcela hodnověrných hlášení velitelů hlídek — jaké riziko, rozhodnouti se pro úder na slabém zdánlivě místě k doplnění a prověření

nepřátelské situace, jak nesnadné bojovat a nenechat se upoutat, kolik energie je třeba, aby velitel svůj SPO. znovu organizoval a zasadil na místě jiném.

Vyžaduje to velitele celého muže a elitních jednotek.

Chci osvětliti, že se svědomitá činnost SPO. nebo PO. setkává s každým krokem s nesnázemi a že je proto nesmírně obtížná.

A to již tehdy, má-li jen jediný úkol — získati zprávy.

Velitelé, v jejichž prospěch SPO. (PO.) pracuje, dávají mu s oblíbeností ještě jiné úkoly. Buď uzavřítí, zajistiti některý směr nebo obsaditi určitý prostor, nebo mu dokonce nařizují nějakou speciální útočnou akci. Téměř vždy má rozkaz pro PO. (SPO.) přídavek: „Pod tlakem nepřítele ustoupit bojem na zdrženou do čáry...“ Požadavky, kladené na SPO., dosahují někdy takové míry, že velitel vyšší jednotky žádá mimo průzkum ještě ochranu boku a působení do boku nepřátelského. Nebo se stává, že velitel SPO. pošle hlášení, týkající se určité události během akce. Velitel vyšší jednotky mu potvrdí příjem a posílá mu nový rozkaz s původním úkolem nespojitě. Tento postup rovněž není, podle mého názoru, možný. Činnost velitele SPO. (PO.) je často do jisté míry závislá na nepříteli a velitel vyšší jednotky nemůže vědět, v jaké situaci SPO. právě je a bude-li vůbec s to na daný rozkaz reagovati. Jsou to extrémní, které zapominají na posílání, bojovou sílu a na odolnost SPO. (PO.).

Tedy úkol musí býti úměrný prostředkům.

Myslím, že kdo jednou do detailů promyslí přezvědňovou činnost svého domité pracujícího SPO. (PO.), uváží velmi pečlivě, může-li mu dáti jinou vedlejší úlohu, vedle hlavní, která je jeho denním chlebem, t. j. získání zprávy.

Má-li několik úkolů, které nevyplývají jeden z druhého a které vedou k tržnění sil, neprovede pořádně žádný.

Šťastný bude onen velitel SPO. (PO.), kterému se podaří i s citelnými ztrátami ujasnit si obraz o nepříteli v jeho vlastním pásmu, a další jeho jediným a nesmírně těžkým úkolem bude (zvláště, není-li jeho činnost kooperována s předvoji), jak se z toho dostat i ven.

Mělo by tedy býti zásadou: SPO. (PO.) dostává zpravidla jediný úkol, a to získání zprávy; k tomu použije všech prostředků, kterým mu jsou k dispozici. Boj bude ve většině případů jediným účinným prostředkem.

A jsem přesvědčen, že každý velitel vyšší jednotky bude velmi spokojen, splní-li mu SPO. spolehlivě tento jediný úkol.

Nelze ovšem z tohoto použití, jako z ničeho v boji, dělati ztrnulý šablonu. Může se na př. stát, že SPO. přispěje ke zdaru operace spíše bude-li ho v určitém případě použito jinak. (Ochrana vlastního křídla, působení do nepřátelského boku, rychlé dosažení a udržení důležité části terénu a hlavně dovršení úspěchu, t. j. pronásledování.) I to použití je podle okolností správné, ale pak se toto použití stává hlavním a jediným úkolem a velitel vyšší jednotky si musí uvědomiti, že se dočasně zbavuje svého přezvědňového orgánu. V každé bojové úloze je SPO. nahraditelný, pro získání zprávy však nemá vyšší jednotka za svůj jinak použitý SPO. rovnocenné náhrady.

Nebude bez zajímavosti, zmíniti se o tom, jaký časový náskok nutí PO. poskytnouti, aby měl dosti času splniti svou úlohu, a opačně, aby

velitel vyšší jednotky mohl na podkladě jeho zpráv činiti závčas rozhodnutí.

Naše manévrová praxe, že PO. započne přezvědy za svítání, když se za tmy posunul poněkud dopředu, že pak předvoje zahájí postup rovněž ráno, by asi ve vážném případě neobstála.

Při cvičeních vyšší jezdecké jednotky se občas stane, že předvoj narazí na vlastní PO., který z jakékoli příčiny nemůže dále. Takový PO. je spíše na závalu než ku prospěchu. Místo aby dodal závčas zprávy, zdržuje postup valného voje a prozradí ho předčasně.

Vyšší jezdecká jednotka je pak nucena svými předvoji PO. podporovati, předčasně se engazuje otvírajíc mu bojem cestu, valný voj je nucen čekati na výsledek boje a opožděného průzkumu, činnost PO. a předvojů splývá a jezdeckto ztrácí prvek překvapení, podmíněný rychlostí pohybu a akce.

Zajímavý je způsob, zkoušený v armádě německé, zejména v jejím jezdecktu:

„PO. započne činnost dne „D“ ráno. Má pro sebe celý den. Během dne dodá zprávy, podle kterých se valný voj přesune dne „D“ večer anebo v noci do prostoru, který si na podkladě dodaných zpráv vyvolí velitel vyšší jednotky jako výhodný pro budoucí akci. Dne „D 1“ pak koriguje podmínky provedení podle posledních zpráv a provádí ji“.

PO. mají dostatek času na přezvědnou činnost a velitel vyšší jednotky zahájí postup již na základě zpráv a provede svůj, pravděpodobnému manévru již přizpůsobený postup pod rouškou tmy, což bude v budoucí válce asi pravidlem.

I tento způsob má závažné nevýhody. Předpokládá dostatek času a velmi dobře vybavený PO., schopný vystačiti s vlastními prostředky v izolovaném postavení po celý den, t. j. 24 hod.

Nutno tedy hledati střední cestu. Myslím však, že nestačí vyslati PO. nějaké 3—4 hodiny před předvoje. Velitel PO., ve snaze dodati závčas zprávy, pracuje překotně, jeho hlášení jsou kusá a namnoze ne-reální a konec konců — nevrhne-li se do nějakého dobrodružství — bude brzy překročen předvojem.

U SPO., který pracuje v prospěch vyšší pěší jednotky, není snad tato obava tak přiléhavá. Při své rychlosti vzhledem k pěchotě bude SPO. moci časově nevýhodný náskok prostorově zvětšiti a zlepšiti. Platí však i zde táž zásada, poskytnouti SPO. k činnosti tolik času, kolik situace dovolí. Tedy co nejvíce.

Resumé mé úvahy jest:

1. Pečlivá volba velitele a jednotek (důkladná mírová průprava).
2. SPO. (PO.) nezaměstnávati vedlejšími úkoly, které tříští jeho činnost. Hlavním úkolem jsou zpravidla přezvědy.
3. Tento úkol bude moci splniti obyčejně jen bojem.
4. Aby byl schopen boje, musí býti vybaven náležitými prostředky.
5. Musí míti dostatek času, aby mohl svůj úkol splniti.

Zastávám hlavně myšlenku, dnes dosti opomíjenou, že nejběžnějším prostředkem k získání spolehlivých zpráv je boj.

Aby byl SPO. (PO.) schopen samostatného boje, musí míti náležitou průbojnost. Musí tedy míti zejména dělostřelectvo, které by bylo s to doprovázeti jezdeckto terénem.

Chce-li jezdeckvo konati přezvědy, musí projíti clonou nepřátelského jezdeckta. Proto musí bojovati. Pohybem, palbou, bodákem, šavlí. Pak teprve vytvoří podmínky, aby se dostalo na nepřátelskou pěchotu.

Nemám snad na mysli požadavek, aby jezdeckvo provádělo v poli jakýsi druh teroru, t. j. vrhalo se bezohledně na každou nepřátelskou jednotku, kterou mu průzkum hlásí. Nikterak. Důvodem k zahájení boje může býti jediné nemožnost, proniknouti jinak nepřátelským průzkumem anebo krycím sledem. A rozhodnutí pro boj je reální a správné, vede k splnění úkolu, t. j. k opatření důležitých zpráv.

Požadavek, zjednati si převahu nad jezdecktvem nepřátelským, vzhledem k skromným prostředkům jistě velmi těžký. Vyžaduje a při převahy početní a morální. Morální sílu nutno pěstovati, co se týká technické a početní převahy, myslím, že moderní bojiště nestrpí hromadění větších jezdeckých jednotek, tedy i nepřítel, disponující silným jezdecktvem, bude ho používat pro jeho zranitelnost většinou rozptýleně (vyplňuje úkoly armádního jezdeckta a p.), a tu se naskýtá výbornému jezdeckému veliteli dosti příležitosti vytvořiti si převahu ad hoc soustředěním prostředků na určitém místě.

Úloha přetěžká, ale lze ji provést.

Jezdeckvo na přezvědech, vychovávané v míru myšlenkou „vyhýbat se boji“, stane se líknavým a ztrácí útočného ducha.

Lépe je v míru životnost a podnikavost jezdeckta poněkud přepínat, neboť válka již sama uvede jeho činnost do mezí možností.

Štábní kapitán Alex. Mizinov:

Činnost jezdeckta 1. ruské armády za její mobilisace a krytu od 27. července do 15. srpna 1914.

(Dokončení.)

Boj u Wershbolowa dne 14. a 15. srpna 1914.

Dne 14./VIII v 10 hod. zahájila německá pěchota v síle tří rot za podpory dělostřelectva útok ve směru na dvůr Bojary. Zanedlouho se útok rozšířil k jihu na Eydtkuhnen a Romeyken.

3. jezd. divise vyslala jeden pluk na sever od Kibart a obsadila dvě pluky s dělostřelectvem úsek jižněji od jmenované vesnice. Po zaujetí přílehlého postavení zahájil oddíl jízdního dělostřelectva palbu. Ve 13 hod. prosil generál Belgard velitele skupiny armádního jezdeckta, aby posunul 2. jezd. divisi k Wershbolowu a prosil 1. gardovou jezdeckou divisi o podporu. V 18 hod. umlčela dělová palba 3. jezd. divise německou baterii. Postup Němců byl zastaven a boj zanikl. Divise ubytovala se ve Wershbolowě zesilivši přední stráž.

Na zajištění a zvědy bylo spotřebováno z osmnácti eskadron divise osm eskadron, takže vel. divise zbylo jich jen deset.

Od zajatců bylo zjištěno, že útočil 1. gran. pruský pluk. Generál Belgard usuzoval, že nepřítel předsunul své jednotky k státním hranicím. Opakoval svou žádost o přesun 2. jezd. divise a jednoho praporu pěchoty k Wershbolowu.

V 20.30 hod. hlásil generál Belgard, že vlastní situace je beze změny a že nepřítel ustoupil z Eydtkuhnen. Na čáře Bilderweitschen-Absteine